Sisäministeriö
Inrikesministeriet

Lausunto 12.10.2026

SM/PO
Emma Laumola

Lakivaliokunta

Sisäministeriön lausunto asiaan U 61/2026 vp

U 61/2026 vp, Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle Euroopan komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi Euroopan unionin rikosoikeudellisen yhteistyön virastosta (Eurojust) ja asetuksen 2018/1727/EU kumoamisesta (COM(2026) 570 final)

Lakivaliokunta on pyytänyt sisäministeriöltä lausuntoa koskien valtioneuvoston kirjelmää Euroopan komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi Euroopan unionin rikosoikeudellisen yhteistyön virastosta (Eurojust) ja asetuksen 2018/1727/EU kumoamisesta. Sisäministeriö kiittää mahdollisuudesta lausua asiassa ja esittää lausuntonaan kunnioittavasti seuraavaa:

Sisäministeriö on osallistunut valtioneuvoston U-kirjelmän valmisteluun ja yhtyy U-kirjelmässä esitettyihin valtioneuvoston kantoihin.

Sisäministeriö suhtautuu myönteisesti erityisesti siihen, että esitettyjen muutosten odotetaan tehostavan rajat ylittävää oikeudellista yhteistyötä, vähentävän hallinnollista taakkaa ja vahvistavan yhteistyötä Europolin, EPPOn ja muiden kumppaneiden kanssa, kuten valtioneuvoston kannassa on todettu.

Sisäministeriö suhtautuu myönteisesti artiklan 57 mukaiseen Eurojust-Europol yhteistyön kehittämiseen järjestelmällisempään ja operatiivisempaan suuntaan. Tähän pyritään muun muassa prosessin vahvemmalla sääntelyllä, yhteisillä operatiivisilla foorumeilla ja velvollisuudella arvioida Europolin toimittamien tietojen edellyttämiä jatkotoimia.

Lisäksi sisäministeriö suhtautuu myönteisesti 27 artiklan mukaiseen uudistukseen, jonka pohjalta Eurojust voisi perustaa oikeudellisia koordinaatiofoorumeja (Judicial coordination platform) monimutkaisten rajat ylittävien tutkinta- tai syytetoimien tukemiseksi, ja joille Eurojust antaa oikeudellisille koordinointifoorumeille operatiivista, teknistä, analyyttistä, oikeudellista ja taloudellista tukea.

Kuten U-kirjelmässä on todettu, jatkokäsittelyssä on kuitenkin myös sisäministeriön näkemyksen mukaan otettava tarkasti huomioon rikosasiaa kansallisesti käsittelevän syyttäjän toiminnallinen itsenäisyys. Asetusehdotuksen 27 artiklan 5 kohdan a alakohdan mukaan oikeudellisten koordinointifoorumien yhtenä tehtävänä on helpottaa oikeusviranomaisten kannalta merkityksellisten tietojen ja todisteiden vaihtoa, myös yhteisen syytteeseenpanostrategian laatimisen ja täytäntöönpanon tukemiseksi. Sisäministeriö pitää tärkeänä, että jatkokäsittelyssä varmistetaan, ettei foorumeista muodostu tosiasiallisia päätöksentekoelimiä, jotka ohjaavat kansallisen syyttäjän itsenäistä syyteharkintaa tai tuomioistuimen toimivaltaan kuuluvia ratkaisuja. Sisäministeriön näkemyksen mukaan säännökseen olisi perusteltua lisätä

Kirkkokatu 12, Helsinki
PL 26, 00023 Valtioneuvosto
Vaihde 0295 480 171 | kirjaamo.sm@govsec.fi | www.intermin.fi

nimenomainen kirjaus siitä, että strategiat ja muut foorumin tuotokset eivät sido kansallisia viranomaisia.

Sisäministeriö pitää 18 artiklan mukaista kansallisten jäsenten aseman ja toimivaltuuksien vahvistamista ja kehittämistä kannatettavana. Sisäministeriö kiinnittää huomiota kuitenkin siihen, että Suomen järjestelmässä tutkintaviranomaisen, syyttäjän ja tuomioistuimen toimivaltuudet ovat suhteessa tarkasti eroteltuja. Ehdotus vaikuttaa lähtevän oletuksesta, että kansallinen jäsen voi toimia hyvinkin vahvoilla oikeudellisilla toimivaltuuksilla. Jatkoneuvotteluissa olisi hyvä arvioida tarkasti edellyttääkö ehdotuksen mukainen järjestely muutoksia kansalliseen toimivaltajärjestelmään ja syntyykö jännitteitä tuomioistuinvaraisten pakkokeinojen osalta.

Sisäministeriö suhtautuu myönteisesti siihen, että asetusehdotuksen 55 artiklan 3 kohta pitää kiinni tiedon omistajuuden periaatteesta. Sisäministeriö kuitenkin kiinnittää huomiota erityisesti siihen, että osana laajempaa rikosoikeudellisen yhteistyön uudistuspakettia sekä eurooppalaista sisäisen turvallisuuden ProtectEU-strategiaa annetussa Europol-asetusehdotuksessa on omaksuttu erilainen lähestymistapa. Kyseisen asetusehdotuksen johdantokappaleessa 87. mainitaan, että tiedot Europolille toimittaneen jäsenvaltion tai unionin toimielimen, elimen, toimiston tai viraston ilmoittamat rajoitukset eivät saisi vaikuttaa EPPOn ja Europolin väliseen automatisoidun osuma / ei osumaa -järjestelmän avulla tapahtuvaan tietojenvaihtoon. Kirjelmässä U 63/2026 vp (Europolia koskeva asetusehdotus) valtioneuvosto suhtautuu varauksellisesti esitettyyn tähän poikkeukseen tiedon omistajuuden periaatteesta. Sisäministeriö näkee tarpeellisena selkeyttää jatkokäsittelyssä, minkä takia asetusehdotuksissa on omaksuttu keskenään eriävät lähestymistavat.

Lisäksi sisäministeriö kiinnittää huomiota asetusehdotuksen 40 artiklan 3 kohdan mukaiseen velvollisuuteen toimittaa tiedot Eurojustille kansallisista rekistereistä puoliautomatisoidusti ja jäsennellysti. Vastaavasti Europolia koskevassa asetusehdotuksessa on vaatimus mahdollistaa tarvittaessa jäsennelty, automatisoitu ja yhteentoimiva tietojen toimittaminen Europolille (29 artikla), mihin sisäministeriö suhtautuu myönteisesti. Sisäministeriö pitääkin tarkoituksenmukaisena jatkokäsittelyssä selvittää liittyykö tähän jokin epäjohdonmukaisuus asetusehdotusten välillä, vai onko kyseessä tarkoituksellinen muotoilu.